

УДК 378.018:376-051]:373.2-056.26(739.4)](045)

## ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ РАННЬОГО РОЗВИТКУ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У ШТАТІ КАЛІФОРНІЯ

**Світлана Шумаєва**, кандидат педагогічних наук, доцент, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

ORCID: 0000-0003-2706-447X

E-mail: svetlana.shumaeva75@ukr.net

*У статті розглядаються кроки, які здійснював уряд США впродовж 20–21 століть щодо поліпшення стандартів підготовки вчителів раннього розвитку до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Були розроблені принципи забезпечення існування високоякісних програм підготовки педагогів, Концепції розвитку стандартів професійної підготовки вчителів раннього розвитку, запроваджені програми стажування. Зроблено висновок про те, що педагогічна освіта та професійний розвиток педагогів США потребують нових підходів до навчання вчителів.*

**Ключові слова:** вчителі раннього розвитку; підготовка вчителів дошкільної та ранньої шкільної освіти; спеціальна освіта у США; педагогічна практика; інклюзивне навчання; формальне та неформальне професійне навчання; вихователі дошкільної та ранньої шкільної освіти; компетенції та рівень освіти; програми бакалаврської підготовки.

## PRESCHOOL TEACHERS PREPARATION FOR WORKING WITH CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS IN CALIFORNIA

**Svitlana Shumaieva**, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0003-2706-447X

E-mail: svetlana.shumaeva75@ukr.net

*Following the realization of the importance of early development and the low quality of early childhood education programs in the United States the National Association for the Education of Young Children (NAEYC) and the Council for Exceptional Children (CEC) were established to develop professional standards for special educators. It was found that the most important factor in providing education for children with special needs is well-trained teaching staff. Principles for ensuring the existence of high-quality programs for kindergartens began to be developed. A new concept of “Developmentally Appropriate Practice” was formed by The National Association for Nursery Education (NANE and seven standards for the professional training of early childhood teachers were proposed. The Education for All Handicapped Children Act was passed by the Congress in 1975. IDEA regulates how states and public agencies provide early intervention, special education, and other services. The state has established grants to improve the quality of school education by attracting and retaining effective teachers. It was found that 7 million, or 14% of all public school received special education services. The California Commission on Teacher Credentialing is revising the Special Education Standards for Children with Disabilities. The commission developed draft teaching, administration, and preparation*

*program guidelines in collaboration with a technical advisory group of early childhood education professionals. It was clarified that there are additional internship programs in California, Completion of the internship program leads to a Certificate of Eligibility to Teach, which is identical to completion of a traditional teacher preparation program. It was concluded that the policy of the Department of Education, the educational laws of the United States are aimed at encouraging participation in formal and informal professional learning, but it should be a continuous process, because adults providing care and education are responsible for the progress of children throughout their lives.*

**Keywords:** *early childhood teachers; teacher preparation for early childhood education; special education in the United States; pedagogical practice; inclusive education; formal and informal professional learning; preschool and early childhood educators; competencies and level of education; bachelor's degree programs.*

Вихователі дошкільної та ранньої шкільної освіти (вчителі раннього розвитку) відіграють вирішальну роль у вихованні дітей та їх розвитку, однак на сьогодні науковці так і не дійшли згоди щодо того, як кодифікувати знання вчителя та його майстерність [1]. Невизначеності набули також питання щодо підготовки вчителів раннього розвитку, їх навичок, компетенцій та рівня освіти. Відповідно до Національної асоціації освіти дітей молодшого віку (National Association for the Education of Young Children (NAEYC)), раннім дитинством прийнято вважати вік від народження до 8 років. За даними Управління спеціальної освіти та реабілітації Міністерства освіти США Служби Управління спеціальних освітніх програм станом на 2014 рік нараховувалося приблизно півмільйона вчителів раннього розвитку, зайнятих у державних дошкільних закладах освіти США, тоді як на 2019 рік Бюро статистики праці США оприлюднило цифру в 1 312 700 педагогів. Тому питання адекватної підготовки вчителів, які здійснюватимуть навчання дітей раннього віку, в тому числі з інвалідністю, поведінковими проблемами та особливими освітніми потребами, які інтегровані в загальне освітнє середовище, не викликає сумнівів. А той факт, що в усіх закладах раннього дитинства виявлено принаймні одну дитина з інвалідністю в кожному класі, визначає життєво важливу необхідність у зміщенні акценту в бік удосконалення програм бакалаврської підготовки майбутніх педагогів до роботи з такою категорією дітей [2, с. 110–124].

Дослідженням історичного аспекту розвитку спеціальної освіти в Україні займаються такі вітчизняні педагоги, як В. Бондар, В. Гладуш, О. Дьячков, Х. Замський, В. Золотоверх, Н. Климко, О. Козинець, С. Корнев, О. Мартинчук, Л. Одинченко, О. Потапенко, О. Приходькіна, М. Супрун, С. Федоренко та ін., роботи В. Гладуша присвячені підготовці педагогічних кадрів в Україні в умовах спеціальної освіти, теоретико-методологічні та філософські аспекти інклюзивної освіти розглядалися в роботах А. Колупасової, М. Малофєєва, Н. Назарової, М. Семаго, В. Синьова. Шляхи фахової підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації вихователів, педагогів, корекційних педагогів, соціальних педагогів, психологів у галузі спеціальної освіти в умовах інклюзивного освітнього простору стали предметом дослідження М. Альохіної, Т. Дегтяренка, В. Хитрюка, І. Малишевської та ін. Такі американські дослідники як K. Ayres, K. M. Alter, L. Battaglino, F. Chang, D. M. Early, D. Hallahan, W. Heward, R. Jackson, J. M. Kauffman Lowrey, S. Ryan, M. Whitebook, P. J. Winton присвятили свої праці тематиці спеціальної освіти. Проте, враховуючи децентралізований підхід до питання підготовки педагогічних кадрів у США, проблематика особливостей підготовки вчителів раннього розвитку у різних штатах висвітлена недостатньо. Тому,

метою нашої статті є аналіз шляхів становлення учителя раннього розвитку до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в одному із штатів, а саме у штаті Каліфорнія.

З приходом на початку 20 століття усвідомлення суспільством загалом та освітянами зокрема надзвичайної важливості раннього розвитку та у відповідь на зростаюче занепокоєння щодо якості програм підготовки дітей у закладах дошкільної освіти у Сполучених Штатах, перед урядом постало питання розробки стандартів, які б задовольняли потреби дітей раннього віку з особливими потребами та без них. З цією метою в 1920-х роках була створена Національна асоціація освіти дітей раннього віку (NAEYC). Крім того, щоб зосередитися на освітніх успіхах дітей та молоді з обмеженими можливостями та/або обдарованими і талановитими дітьми у 1922 році була також організована Рада у справах особливих дітей (СЕС). Розробка професійних стандартів для спеціальних педагогів було визначено як одне з основних завдань цієї організації. Стандарти СЕС визначали напрямок у цій галузі, зосереджуючи увагу на знаннях і навичках, якими повинні володіти спеціальні педагоги. Рада визнала, що одним з найважливіших факторів у забезпеченні освіти для дітей з особливими потребами є добре підготовлені педагогічні кадри. Крім того, групою діячів у галузі освіти та догляду за дітьми були розроблені принципи забезпечення існування високоякісних програм для дитячих садків. В результаті роботи був запропонований посібник під назвою «Мінімальні основи дошкільної освіти» (Minimum Essentials for Nursery Education,) в якому були викладені стандарти і методи функціонування дошкільної освіти. Пізніше була сформована професійна асоціація експертів у галузі дошкільної освіти, яка отримала назву Національна асоціація дошкільної освіти (National Association for Nursery (NANE)). У 1964 році NANE змінила свою назву на NAEYC (Національна асоціація з освіти дітей молодшого віку) і в 1986 році розробила нову Концепцію, яка стала відома під назвою «Практика, що відповідає розвитку» [3].

Вона ґрунтувалася на дослідженнях у галузі дитячого розвитку та на базі знань щодо ефективності освіти для сприяння оптимальному навчанню та розвитку дітей раннього віку. NAEYC розробила сім стандартів професійної підготовки вчителів раннього розвитку:

1. Сприяння розвитку та навчанню дітей
2. Побудова стосунків у сім'ї та громаді
3. Спостереження, документування та оцінка для підтримки дітей раннього віку та їх сімей
4. Використання ефективних з точки зору розвитку підходів для налагодження зв'язку з дітьми та сім'ями
5. Використання знань для побудови змістовної навчальної програми
6. Професійне становлення
7. Досвід роботи з дітьми раннього віку [4].

З метою підтримки штатів та місцевих органів влади у захисті прав дітей з інвалідністю у 1975 році Конгрес прийняв Закон про освіту для всіх дітей-інвалідів (Education for All Handicapped Children Act, PL 94-142). Цей закон також мав на меті задовольнити індивідуальні потреби немовлят, дітей раннього віку, дітей та молоді з інвалідністю та їхніх сімей та гарантував відповідну безкоштовну державну освіту кожній дитині з інвалідністю в кожному штаті та населеному пункті по всій країні. У

1997 році до закону були внесені поправки, і тепер він відомий як IDEA. IDEA регулює, як штати та державні установи надають раннє втручання, спеціальну освіту та інші послуги для більш ніж 6,5 мільйонів дітей з особливими освітніми потребами [5].

У програму «Перегони до вершини», яку запропонував уряд США, було включено конкурс грантів на рівні штатів на суму 4 мільярди доларів. Гранти мали на меті покращення якості шкільної освіти шляхом залучення та утримання ефективних вчителів, особливо в неблагополучних школах та районах [6, с. 293–300]. Ця програма посилила увагу до вчителів як ключового елемента освітньої реформи.

У 2009 році Офіс підзвітності уряду розробив і провів інтернет-опитування для збору інформації про те, якою мірою програми підготовки вчителів, що реалізуються закладами вищої освіти, сприяють підвищенню якості підготовки вчителів загальноосвітніх шкіл до роботи з учнями з інвалідністю та учнями, які вивчають англійську мову. Вибірка була сформована з представників закладів вищої освіти у 50 штатах США і окрузі Колумбія. Вони визначили загальних класних керівників як неспеціалізованих викладачів загальноосвітньої програми в загальноосвітніх класах і не включали вчителів спеціальної освіти в сферу цього дослідження. Управління урядової підзвітності відвідало чотири штати (Каліфорнія, Джорджія, Небраска і Техас), і в кожному штаті були зафіксовані різні вимоги до програм підготовки вчителів. Звіт виявив, що багато програм дошкільної освіти стикаються з проблемами підготовка вчителів, включаючи часові обмеження та визначення відповідних навчальних стратегій. Автори звіту також провели опитування серед педагогів-учасників, щоб отримати інформацію про труднощі, з якими стикаються вчителі загальноосвітніх шкіл при підготовці до роботи з дітьми з особливими потребами, про необхідність вдосконалення програм, а також додаткову допомогу, яку вони потребують у цих сферах. Також були включені запитання щодо альтернативних шляхів сертифікації вчителів. Усі заклади, що увійшли до вибірки, пропонували традиційні програми підготовки вчителів. Було виявлено, що більшість традиційних програм підготовки вчителів у закладах вищої освіти по всій країні вимагали щонайменше початкових знань у галузі навчання учнів з інвалідністю. Також було зазначено, що більшість програм вимагали принаймні одного курсу, який би повністю зосереджувався на темі особливих освітніх потреб. Крім того, більше половини програм вимагали проходження практики зі студентами з особливими освітніми потребами.

У грудні 2015 року до IDEA було внесено поправки через PL 114–95, як результат, виник Закон про успіх кожного учня (ESSA). У цьому законі зазначено наступне: інвалідність є природною частиною людського досвіду і жодним чином не применшує права людей брати участь у житті суспільства чи робити свій внесок у нього. У Розділі 1400(c)1 Закону також йдеться про те, що покращення результатів освіти для дітей з інвалідністю є важливим елементом національної політики забезпечення рівності можливостей, повноцінної участі, незалежного життя та економічної самодостатності для людей з інвалідністю.

Стан освіти (National Center for Education Statistics) – це щорічний звіт Національного центру освітньої статистики, затверджений Конгресом США, який містить ключові показники стану освіти в Сполучених Штатах на всіх рівнях, від дошкільних навчальних закладів до вищої освіти. Ці показники узагальнюють і надають глибокий аналіз важливих подій і тенденцій, використовуючи найновіші

статистичні дані, які оновлюються протягом року по мірі надходження нових даних. Як повідомляється у звіті «Стан освіти» за 2019 рік у 2017–18 навчальному році кількість учнів віком від 3 до 21 року, які отримували спеціальні освітні послуги відповідно до Закону про освіту осіб з інвалідністю (IDEA), становила 7 мільйонів, або 14% всіх учнів державних шкіл.

До впровадження проекту IDEA багато дітей були позбавлені доступу до освіти та можливості навчатися. Наприклад, за даними Міністерства освіти США (2016) в 1970 році в американських школах навчався лише один з п'яти дітей з інвалідністю, а в багатьох штатах діяли закони, що виключали певних учнів, зокрема дітей, які були глухими, сліпими, з емоційними розладами або тими, кого тоді називали розумово відсталими. За 27 років, що минули з часу прийняття закону PL 94–142, було досягнуто значного прогресу в реалізації основних національних цілей щодо розробки та впровадження ефективних програм і послуг раннього втручання та спеціальної освіти. Станом на зараз програми та послуги раннього втручання надаються майже 200 000 немовлят і дітей раннього віку.

Каліфорнійська комісія з атестації вчителів наразі переглядає Стандарти спеціальної освіти для дітей з особливими потребами. В рамках роботи з оновлення та посилення підготовки працівників дошкільної освіти Каліфорнії, комісія розробила проекти очікуваних результатів викладання, адміністрування та керівних принципів програми підготовки у співпраці з технічною консультативною групою професіоналів у галузі дошкільної освіти.

Як зазначено в Рамковій програмі «Впевнений старт» (Head Start Early Learning Outcomes), якісна дошкільна освіта має багато переваг для дітей раннього віку, зокрема, якісні програми дошкільної освіти сприяють досягненню бажаних результатів для дітей. Рамка результатів раннього навчання «Впевнений старт» представляє п'ять широких сфер раннього навчання, які називаються центральними доменами або галузями. Рамка розроблена, щоб показати неперервність навчання немовлят, дітей раннього віку та дошкільнят. Вона ґрунтується на всебічних дослідженнях щодо того, що повинні знати і вміти діти раннього віку протягом перших років життя.

За останні два десятиліття у педагогічній галузі поживалися дебати стосовно того, чи впливають різні підходи та програми підготовки та підтримки вчителів на їх готовність до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. З'являється все більше доказів того, що випускники програм, які пов'язують теорію з практикою відчують себе краще підготовленими, їхня робота є більш ефективною і вони роблять більший внесок у навчання такої когорти дітей [7; 8, с. 35–47].

Окрім традиційних шляхів отримання кваліфікації вчителя раннього розвитку, таких як програми підготовки вчителів у коледжах та університетах, у Каліфорнії існують також доступні додаткові програми стажування, спонсорами яких є, зазвичай, коледжі, університети, шкільні округи чи окружні відділи освіти. Щоб взяти участь у програмі стажування, особа повинна мати ступінь бакалавра регіонально акредитованого коледжу або університету, відповідати вимогам щодо базових навичок предметної компетентності та Конституції США, а також надати довідку про особу та ідентифікаційні дані. Програма стажування передбачає написання та захист курсової роботи. Завершення програми стажування призводить до отримання Свідоцтва про право викладання, яке є ідентичним до проходження традиційної програми підготовки

вчителів. Оскільки вчитель у Каліфорнії може бути прийнятий на роботу для навчання дітей раннього віку, маючи лише ступінь бакалавра, а потім вступити на програму підготовки вчителів, то знання щодо шляхів задоволення потреб дітей з особливими потребами, отримані під час стажування на бакалаврській програмі, є важливими. Дарлінг-Хаммонд (2009) зазначає, що кваліфікація вчителя, його знання та навички мають більше значення для навчання учнів, ніж будь-який інший фактор. Діти навчаються і розвиваються з народження швидкими темпами, тому дорослі, які забезпечують догляд і освіту, несуть велику відповідальність та забезпечують критично важливу основу для прогресу впродовж усього життя цих дітей [9]. Попри те, що політика Міністерства освіти, освітні Закони Сполучених Штатів спрямовані на те, щоб вчителі охоче брали участь у професійному розвитку, можна зробити висновок, що педагогічна освіта та професійний розвиток педагогів потребують нової концептуальної основи, яка б надала вчителям потужних, трансформаційних можливостей для навчання [10, с. 81–92]. Це, насамперед, розуміння суті навчання вчителів і розгляд навчання вчителів як безперервного процесу, що включає активне викладання, оцінювання, спостереження та рефлексію.

Тому перспективними в обраному напрямі, на наш погляд, є подальші розвідки, що стосуватимуться особистісного розвитку майбутніх вчителів до здійснення професійної діяльності в умовах інклюзії, а також на порівняльній аналізі програм підготовки вчителів раннього розвитку у різних штатах США.

#### REFERENCES

1. Whitebook, M., & Ryan, S. (2011). Degrees in context: Asking the right questions about preparing skilled and effective teachers of young children. *National Institute for Early Education Research. Preschool Policy Brief*, (22). URL: [http://csce.berkeley.edu/files/2011/DegreesinContext\\_2011.pdf](http://csce.berkeley.edu/files/2011/DegreesinContext_2011.pdf) [in English].
2. Chang, F., Early, D. M., & Winton, P. J. (2005). Early childhood teacher preparation in special education at 2- and 4-year institutions of higher education. *Journal of Early Intervention*, 27(2), 110–124. DOI: 10.1177/105381510502700206
3. Developmentally Appropriate Practice, DAP; Copple, C., & Bredekamp, S. (2009). Developmentally appropriate practice. *Key Concepts in Early Childhood Education & Care*, 23–27. DOI: 10.4135/9781446222386.n5
4. National Association for the Education of Young Children (NAEYC). (2011). Standards for professional preparation. URL: <https://www.naeyc.org/resources/position-statements/standards-professionalpreparation> [in English].
5. Boyd, D., Grossman, P., Lankford, H., Loeb, S., & Wyckoff, J. (2008). Teacher preparation and student achievement. NBER Working Paper No. 14314. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research. DOI: 10.3386/w14314
6. Engel, M., Claessens, A., Watts, T., & Farkas, G. (2016). Mathematics content coverage and student learning in kindergarten. *Educational Researcher*, 45(5), 293–300. DOI: 10.3102/0013189x16656841
7. California Department of Education (CDE). (2014). About IDEA. URL: <https://sites.ed.gov/idea/about-idea/> [in English].
8. Darling-Hammond, L. (2009). Teacher education and the American future. *Journal of Teacher Education*, 61(1–2), 35–47. DOI: 10.1177/0022487109348024
9. Darling-Hammond, L., & McLaughlin, M. (2011). Policies that support professional development in an era of reform. *Phi Delta Kappan*, 92(6), 81–92. DOI: 10.1177/003172171109200622
10. Allen, L., & Kelly, B. B. (2015). Transforming the workforce for children birth through age 8: A unifying foundation. Washington, DC: The National Academies Press.